

Elşan İbrat oğlu PƏNAHOV
"Azərbaycan" Universiteti

BEYNƏLXALQ KAPİTALIN CƏLB EDİLMƏSİNDƏ NEFT SEKTORUNUN ROLU

Xülasə

Məqalədə beynəlxalq kapital beynəlxalq münasibətlərin ən mühüm elementi kimi qiymətləndirilmişdir. Azərbaycan iqtisadiyyatının müstəqilliyin ilk illərindən başlayaraq bu günə kimi dayanıqlı və davamlı inkişafı üçün beynəlxalq kapitalın zəruriliyi əsaslandırılmışdır. "Əsrin müqaviləsi" ölkəmizə beynəlxalq kapital axınlarının istinadgahı kimi çıxış edir. Məqalədə beynəlxalq kapital axınlarının bu müqavilə əsasında və neft sektorunun cəlb edilməsi əsasında ölkəmizə cəlb olunması geniş izah olunmuşdur. 2013-2018-ci illər ərzində Azərbaycan iqtisadiyyatına əsas kapitalla yönəldilmiş beynəlxalq kapitalın dinamikası və həmçinin 2014-2018-ci illər ərzində cəlb olunmuş xarici kapitalın strukturu geniş təhlil edilmişdir. Bu təhlillər nəticəsində beynəlxalq kapitalın cəlb edilməsində neft sektorunun rolu arqumentlər əsasında sübut olunmuşdur. Bu sektorun mövcud perspektivləri və gəlirliliyi beynəlxalq investorların maraqlarını ödəyən əsas faktor kimi izah edilmişdir.

Açar sözlər: beynəlxalq kapital, investisiya, kreditlər, birbaşa investisiyalar, dövlət təminatlı kreditlər, dövlət təminatı olmayan kreditlər.

Giriş

Beynəlxalq kapital beynəlxalq iqtisadi münasibətlərin mühüm elementi kimi meydana gəlmiş, uzun tarixi bir yol keçərək bugünkü xarakter və məzmununu almışdır. Tarixi mənbələr beynəlxalq kapitalın ilkin olaraq ibtidai formada yarandığını və eyni zamanda nisbətən inkişaf etmiş, coğrafi mövqeyinə görə daha əlverişli ticarət mövqeyində olan ölkələr arasında mövcud olduğunu sübut edir. Beynəlxalq kapital öz hərəkətini bizim eradan əvvəl ikinci minillikdə Mesopotomiyada, Suriyada və Kiçik Asiyanın bir sıra ölkələrində başlamışdır. Ticarət predmeti olaraq o zamanlar məişətdə istifadə edilən çoxlu sayda əşyalar çıxış etmiş və tacirlərə külli vəsaitlər qazandırmışlar. Tacirlər arasında fəaliyyətin genişləndirilməsi beynəlxalq ticarəti getdikcə formalaşdırmağa və dövlətlər arasında iqtisadi münasibətləri genişləndirməyə səbəb olmuşdur [1, s. 12].

Zaman ötdükcə beynəlxalq münasibətlər formalaşmış, təkmilləşmiş, uzun bir təkamül yolu keçərək beynəlxalq kapitalın əmtə formasından daha mütərəqqi digər formalar almasına gətirib çıxartmışdır. Beynəlxalq kapitalın investisiyalar, kreditlər şəklində istifadə olunması artıq onun iqtisadi münasibətlərdə daha çox və geniş şəkildə tətbiq olunmasına şərait yaratdı. Bu vəziyyəti yaradan ilkin şərtlərdən biri ayrı-ayrı ölkələrin müəyyən qrup əmtəələrin və malların idxal və ixracı üzrə ixtisaslaşması ilə əlaqədar olmuşdur.

Beynəlxalq kapitaldan istifadənin əsas istiqamətləri

Araşdırmalar göstərir ki, dünya təsərrüfatında beynəlxalq münasibətlərin mühüm formalarından biri kimi kapitalın beynəlxalq miqyası, yəni onun dövlətlərarası iqtisadi münasibətlərdə ikitərəfli, həm idxal və həm də ixrac olunması şəklində istifadəsi başa düşülür. Bu prosesdə vəsait sahibləri, yəni mülkiyyətçilər, investorlar öz vəsaitlərinin müəyyən bir hissəsini daha çox səviyyədə mənfəət əldə etmək üçün müəyyən bir müddətə digər ölkələrdə ayrı-ayrı layihələrin reallaşdırılmasına istiqamətləndirirlər [2, s. 424].

Dünya təcrübəsi göstərir ki, bir qayda olaraq beynəlxalq kapital ixrac edilərkən investor tərəfindən həmin vəsaitlər iqtisadiyyatın strateji əhəmiyyət daşıyan sahələrinə və daha çox mənfəət əldə etməyin mümkün olduğu layihələrə yönəldirlər.

Azərbaycanda müstəqillik əldə edildikdən sonra ölkə iqtisadiyyatında xarici investorları cəlb edən yeganə sahə neft sektoru idi. Çünki, bu sahə o zaman istehsal edilən məhsulu ilə dünya

bazarına çıxmaq imkanı olan yeganə sahə idi. Məhz bu səbəbdən də investorlar bu sahəyə diqqət göstərirdilər [3, s. 18].

Müstəqilliyin ilk illərində ölkənin qarşısında duran ən vacib məsələlərdən biri iqtisadi inkişaf konsepsiyasının, doktrinasının yaradılmasından ibarət idi. Bu konsepsiya özündə iqtisadi inkişafın elə parametrlərini əks etdirməli idi ki, onun icrası vasitəsi ilə iqtisadiyyatda makro və mikro səviyyədə qarşıda duran bütün problemləri həll etmək mümkün olsun. Bu istiqamətdə ən zəruri məsələlərdən biri də beynəlxalq kapitalın cəlb edilməsi idi. Çünki, o dövrdə qarşıda duran problemləri həll etmək üçün külli miqdarda vəsait ehtiyac var idi. Dövlətin sərəncamında işə demək olar ki, vəsait yox dərəcəsində idi. Buna görə də xarici investorları, həm dövlətləri, həm də transmilli şirkətləri maraqlandırmaq, onların vəsaitlərini ölkə iqtisadiyyatı üçün sərfəli şərtlərlə cəlb etmək mühüm bir vəzifəyə çevrilmişdi. Ölkə elə vəziyyətdə idi ki, beynəlxalq kapital cəlb etmədən iqtisadiyyatı düşmüş olduğu böhran vəziyyətindən çıxarmaq qeyri-mümkün idi. Çətin həll oluna biləcək problemlərdən biri də ondan ibarət idi ki, müstəqilliyin ilk illərində Azərbaycana investisiya qoyuluşları etmək fikrində olanlar yox idi. Dünya miqyasında hələ tanınmayan ölkəmizə heç bir investor etibar etmirdi. Buna görə də xarici investorları maraqlandırmaq, ölkənin neft kompleksinin gələcəyinə onları inandırmaq, onların bu ölkədə gələcəkdə külli miqdarda gəlir götürə biləcəklərinə əmin etmək vacib məsələlərdən idi. Həmin dövrün xarakterini nəzərə alaraq azərbaycanlı alim E.Hacızadə yazırdı: "Beynəlxalq kapital iqtisadi artımın mühüm elementlərindən biri kimi, real həyatda əlavə resursların cəlb edilməsi vasitəsi olaraq yeni səmərəli mənbələr yaradır ki, onlardan da makro-iqtisadi göstəricilərin yaxşılaşmasında, onların dinamikasının təmin edilməsində istifadə etmək mümkündür" [4, s. 24].

Müstəqilliyin ilk üç ili, yəni 1991-1994-cü illər ərzində Azərbaycan hökuməti xarici dövlətlər və transmilli şirkətlərlə genişmiqyaslı hazırlıq işləri apararaq Xəzərin Azərbaycan sektorunda neft yataqlarının birgə işlənməsinə dair əhəmiyyətli tədbirlər həyata keçirdi. Nəticədə ölkəyə külli miqdarda beynəlxalq kapitalın cəlb edilməsinə imkan yaradan, yol açan "Əsrin müqaviləsi" 20 sentyabr 1994-cü il tarixdə Bakı şəhərində imzalandı. Bununla da Bakı şəhəri, ölkənin neft kompleksi dünyanın aparıcı dövlətlərinin və transmilli şirkətlərinin beynəlxalq kapitalı yatırıqları yeni mərkəzə çevrildi.

Bağlanmış müqavilə əsasında reallaşdırılan ən mühüm vəzifələrin həyata keçirilməsi bu müqavilə üzrə iştirakçı olan dövlətlərin və transmilli şirkətlərin ölkəmizə yönəldikləri beynəlxalq kapitalın hesabına baş vermişdir. İştirakçı olan dövlətlərin sayı 10-dan artıq, transmilli şirkətlərin sayı isə 300-ə yaxın olmuşdur.

Ölkəmizə 2000-ci ildən başlayaraq külli miqdarda beynəlxalq kapital cəlb olunmuşdur. Onun əsas hissəsi neft sektoruna yönəldilmiş, bu sektor güclü və sürətli inkişaf yolu keçərək, qısa müddətdə beynəlxalq standartlara cavab verən bir səviyyədə qurulmuşdur. Texniki və texnoloji cəhətdən yenilənən bu sektor ölkəmizdə iqtisadi inkişafın, tərəqqinin, quruculuğun lokomotivinə çevrilərək Azərbaycanı sürətlə inkişaf edən ölkələr sırasına çıxarmışdır. Neft sektoru hesabına ölkəmizə müstəqillik illərində 130 milyard dollara yaxın xarici kapital cəlb olunmuş, bu sektorun vasitəsilə ölkə bu gün 50 milyard dollardan artıq valyuta ehtiyatlarına malikdir.

Beynəlxalq kapitalın ölkəyə cəlb olunmasında neft sektorunun rolunu dərinləndirən dövrün ən mühüm məqamı 2000-ci ildə ölkə iqtisadiyyatında əsas kapitalla yönəldilmiş beynəlxalq kapitalın dinamikasının nəzərdən keçirilməkdir. Qeyd etmək lazımdır ki, beynəlxalq kapital özünün müsbət parametrləri ilə, həmçinin istifadə edildiyi dövr ərzində yaratdığı müsbət meyillərlə ölkə iqtisadiyyatında ən səmərəli vasitə kimi istifadə edilmişdir. Paralel olaraq iqtisadiyyatın bütün sahələrində aparılan iqtisadi siyasətin prioritetlərinin yerinə yetirilməsini də təmin etmişdir. (Cədvəl 1).

Cədvəl 1

2013-2018-ci illər ərzində Azərbaycan iqtisadiyyatında əsas kapitala yönəldilmiş beynəlxalq kapitalın əvvəlki illə müqayisəli dinamikası

№	İllər	Cəmi investisiya (mln manat)	O cümlədən		Əvvəlki ilə nəzərən artım, azalma	
			Xarici investisiya		məbləğ (mln. manatla)	cəmdə xüsusi çəki, %-lə
			məbləğ (mln. manatla)	cəmdə xüsusi çəki, %-lə		
1	2013	17850.8	4671.9	26.2	+1413	143.3
2	2014	17618.6	4903.6	27.8	+231.7	105.0
3	2015	14997.9	5939.4	39.6	+1035.8	121.1
4	2016	15084.8	8594.5	57.0	+2655.1	144.7
5	2017	17241.6	8476.4	49.0	-118.1	98.6
6	2018	19576.0	7701.1	33.0	-775.3	91.0
7	2019	19902.3	7334.3	36.9	-366.8	95.2
	Cəmi	122272.0	47621.2	38.94	-	-

Mənbə: Cədvəl Azərbaycan Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatları əsasında müəllif tərəfindən hazırlanmışdır.

Göstəricilərdən aydın olur ki, təhlil edilən 7 il ərzində ölkə iqtisadiyyatında əsas kapitala yönəldilən cəmi investisiyaların məbləği 122272,0 mln manat təşkil etmişdir. Onun 47621,2 mln manatı və ya 38,94%-i beynəlxalq kapitalın payına düşmüşdür. Göründüyü kimi təhlil edilən 7 ilin ilk 4 ili ərzində, yəni, 2013-2016-cı illərdə əsas kapitala yönəldilən xarici kapitalın həcmi hər il artmışdır. Bu artım 2013-cü ildə 43,3%, 2014-cü ildə 5%, 2015-ci ildə 21,1%, 2016-cı ildə 44,7% təşkil etmişdir. Sonrakı 3 ildə, yəni 2017-2018 və 2019-cu ildə azalma baş vermişdir. Yekun olaraq illər üzrə azalma 1,4% və 9% təşkil etmişdir. 2019-cu ildə əvvəlki illə müqayisədə azalma baş vermişdir. Azalmalara baxmayaraq əsas kapitala yönəldilən xarici kapitalın xüsusi çəkisi son 7 ildə cəmi investisiyalarda 38,94% səviyyəsində olmaqla əsaslı rol oynamışdır.

Beynəlxalq kapitalın cəlb edilməsində neft sektorunun rolunu dərinlən araşdırmaq üçün təhlil etməli göstəricilərdən biri də cəlb olunmuş xarici kapitalın strukturudur. (Cədvəl 2).

Cədvəl 2-nin göstəricilərindən aydın olur ki, ölkə iqtisadiyyatına cəlb olunmuş xarici kapital öz strukturuna görə dörd elementdən ibarətdir. **Birincisi** birbaşa investisiyalardan, o isə iki istiqamətə yönəldilir: neft-qaz sektoruna və digər sektorlara. **İkincisi** kreditlərdən ibarətdir. O da öz növbəsində dövlət təminatı olanlara və dövlət təminatı olmayanlara bölünür. Dövlət təminatı olmayanlar isə üç istiqamətə yönləndirilmişdir: neft-qaz sektoruna, banklara və digər sektorlara. **Üçüncüsü** digər investisiyalardan, **dördüncüsü** isə neft bonusundan ibarət olmuşdur.

Araşdırmalar göstərir ki, təhlil edilən illər ərzində cəlb edilmiş xarici kapitalın strukturunda xüsusi çəki etibarilə əsas yeri hər il 50% -dən yuxarı olmaqla birbaşa investisiyalar tutur. Onun xüsusi çəkisi 2014-cü ildə 54,7%, 2015-ci ildə 64,6%, 2016-cı ildə 61,3%, 2017-ci ildə 61,5%, 2018-ci ildə 55,8%, 2019-cu ildə isə 52,5% olmuşdur. Həmin illərdə birbaşa investisiyaların çox hissəsi neft-qaz sektoruna yönəldilmişdir. Bu sektora yönəldilən investisiyalar birbaşa investisiyaların 2014-cü ildə 76%-ni, 2015-ci ildə 63,4%-i, 2016-cı ildə 68,5%-ni, 2017-ci ildə 67,5%-ni, 2018-ci ildə 73,4%-ni, 2019-cu ildə isə 79,8% təşkil etmişdir. İnterestlərin qalan hissəsi digər sektorlara yönəldilmişdir.

Təhlil edilən strukturda neft-qaz sektoruna yönəldilən kreditlər də vardır. Bu kreditlər dövlət təminatı olmayan kreditlərdən ibarətdir. Bu kreditlər 2014-cü ildə dövlət təminatı olmayan kreditlərin 22%-ni, cəmi cəlb olunmuş xarici kapitalın 4,4%-ni təşkil etmişdir. Həmin göstəriciyə uyğun olaraq sonrakı illərdə aşağıdakı səviyyədə formalaşmışdır: 2015-ci ildə 21,6% və 2,5%, 2016-cı ildə 18,9% və 2,3%, 2017-ci ildə 28,3% və 3,5%, 2018-ci ildə 24,4% və 3,5%, 2019-cu ildə isə 11,3% və 3,7%.

Cədvəl 2

2014-2018-ci illər ərzində Azərbaycan iqtisadiyyatına cəlb olunmuş xarici kapitalın struktur elementlərinin dinamikası (mln ABŞ dolları)

№	Struktur elementləri	2014		2015		2016		2017		2018		2019	
		məbləğ	xüsusi çəki %-lə	məbləğ	xüsusi çəki %-lə	məbləğ	xüsusi çəki %-lə	məbləğ	xüsusi çəki %-lə	məbləğ	xüsusi çəki %-lə	məbləğ	xüsusi çəki %-lə
1	Birbaşa investisiyalar	6398.6	54.7	6927.1	64.6	6233.1	61.3	5609.5	61.5	4602.5	55.8	4200.4	52.5
	-neft-qaz sektoru	4842.8	41.4	4394.8	40.9	4267.6	42.0	3785.0	41.5	3376.9	41	3355.5	42.0
	-digər sektorlar	1555.8	9.9	2532.3	23.7	1965.5	19.3	1824.5	20.0	1225.6	14.8	844.9	10.5
2	Kreditlər	3691.1	31.6	1946.0	18.1	2017	19.8	1795.0	19.6	1826	22.2	1843.0	23.1
2.1	dövlət təminatlı kreditlər	1357.6	11.6	720.0	6.7	767	7.5	664	7.2	658	8.0	664.0	8.4
2.2	dövlət təminatı olmayan kreditlər	2333.5	20.0	1226	11.4	1250	12.3	1131	12.4	1168	14.2	1179.0	14.7
	-neft-qaz sektoru	512.4	4.4	265.3	2.5	236.8	2.3	320	3.5	285.5	3.5	133.3	1.7
	-banklar	1629.9	13.9	857.5	8	914.5	9.0	638.4	6.9	741.3	9.0	878.4	11.0
	-digərləri	196.2	1.67	103.2	0.9	98.7	1.0	172.6	2.0	141.2	1.7	167.3	2.0
3	Digər investisiyalar	1586.0	13.6	1837	17.1	1895	18.6	1705	18.8	1801	21.8	1937.0	24.2
4	Neft bonusu	17.0	0.14	9	0.2	16	0.3	11	0.1	7	0.2	9.0	0.2
	Cəmi	11697.7	100	10719.1	100	10161.1	100	9120.5	100	8236.5	100	8122.7	100

Mənbə: Cədvəl Azərbaycan Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatları əsasında müəllif tərəfindən hazırlanmışdır.

Araşdırmalar göstərir ki, təhlil edilən illər ərzində iqtisadiyyata cəlb olunmuş xarici kapitalın əsas hissəsi birbaşa investisiyalar və dövlət təminatı olmayan kreditlər formasında neft-qaz sektoruna yönəldilmişdir. Belə ki, həmin vəsaitlərin məbləği 2014-cü ildə 5355,2 mln dollar olmaqla, cəmi cəlb olunmuş vəsaitlərin 45,7%-ni, 2015-ci ildə 4660,1 mln dollar olmaqla 43,5%-ni, 2016-cı ildə 4504,4 mln dollar olmaqla 44,3%-ni, 2017-ci ildə 4105 mln dollar olmaqla 45%-ni, 2018-ci ildə 3662,4 mln dollar olmaqla 44,5%-ni, 2019-cu ildə isə 3488,8 mln dollar olmaqla 45%-ni təşkil etmişdir. Göründüyü kimi hər il cəlb olunmuş xarici kapitalın strukturunda 43-45% səviyyəsində vəsaitlər neft-qaz sektoruna istiqamətlənmişdir. Bu isə iqtisadiyyatda bu sektorun hələ də aparıcı, həlledici mövqeyə malik olduğunu, onun iqtisadi proseslərdə əhəmiyyətinin yüksək olduğunu, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafında baza rolunu oynadığını göstərir. Bu sektorun qeyd edilən parametrlərə malik olması elə beynəlxalq kapitalın cəlb edilməsində də mühüm rol oynadığını göstərir. Çünki bu sektorun iqtisadiyyatın gəlirli sahəsi olduğunu, səmərəli nəticələr əldə etməyin mümkün olduğunu gören investorlar, həm dövlətlər, həm də transmilli şirkətlər bu sektora vəsaitlər yatırmaqdan çəkinmirlər. Əksinə, bu sahəyə daha çox maraq göstərir və bu sahə ilə bağlı strateji planlar müəyyən edirlər.

Beynəlxalq kapitalın ölkə iqtisadiyyatına 2000-ci ildən 2010-cu ilə qədər olan dövr ərzində cəmi cəlb edilən vəsaitlərin 80-85%-i investorların həmişə diqqət mərkəzində olan neft sektoruna yönəldilmişdir. Bu sektor hesabına iqtisadiyyatda uzunmüddətli dövr üçün nəzərdə tutulan strateji məsələlərin həlli istiqamətləri, prioritetləri, hədəfləri müəyyən edilmişdir. Həmin vəzifələr Azərbaycan Respublikasında “Maliyyə xidmətlərinin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi”ndə öz əksini tapmışdır. Bunlara beynəlxalq kapital vasitəsilə iri pul axınlarının təşkil edilməsi, onlardan səmərəli istifadə edərək iqtisadiyyatın sahələrinin balanslaşdırılmış inkişafının təmin edilməsi, maliyyə

institutlarının likvidlik səviyyəsinin yüksəldilməsini, iqtisadi subyektlərin kapitallaşma səviyyəsinin yüksəldilməsini, investorlar üçün fond bazarlarında daha uyğun şəraitin yaradılmasını və s. aid etmək olar [6, s. 42].

Iqtisadiyyatın müasir mərhələsində beynəlxalq kapitaldan düzgün və səmərəli istifadə bütün ölkələrin fəaliyyətində ən vacib məsələlərdəndir. Buna görə də bu istiqamətdə təkmilləşmələrin daimi olaraq aparılması vacibdir.

Nəticə

Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra ölkə iqtisadiyyatında yaranan böhran vəziyyətinədən çıxış yolu üçün ən etibarlı mənbə xarici dövlətlərin və transmilli şirkətlərin investisiyaları idi. Beynəlxalq kapital şəklində bu vəsaitlər ölkənin yalnız neft sektoruna yönəldilmişdir. Çünki xarici investorlar üçün yeganə cəlbədicisi sahə bu sahə idi. 1995-ci ildən başlayaraq "Əsrin müqaviləsi" əsasında ölkəmizin iqtisadiyyatına beynəlxalq kapital yatırılmağa başladı. Həmin investisiyalar hesabına ölkənin neft-qaz sektoru sürətli inkişaf yolu keçdi. Qısa müddətdə bu sahə yeniləndi, modernləşdi, dünya standartlarına uyğun formaya salındı. Aparılan təhlillərdən görünür ki, ölkə iqtisadiyyatına cəlb edilən beynəlxalq kapitalın 80-85%-i neft sektoruna yönəldilmişdir. Əgər ölkənin neft sektoru olmasaydı nə bu qədər beynəlxalq kapital cəlb oluna bilərdi, nə də ki ölkə iqtisadiyyatı sürətlə inkişaf edərək modernləşə bilərdi. Neft sektorunda əsas kapitalla yönəldilən investisiyaların üstünlük təşkil etməsi bu sektorun sürətli inkişafını və gəlirliliyini təmin edərək xarici investorların bu sahəyə diqqətini davamlı etmişdir. Məhz bu sektorun cəlbədiciliyi nəticəsində ölkəmiz beynəlxalq kapital üçün səmərəli poliçona çevrilmiş və bu meyil iqtisadiyyatda hələ də həlledici rola malikdir.

ƏDƏBİYYAT

1. Ələkbərov Ə.H., Vəliyev M.Ə., Məmmədov C.M. "Beynəlxalq iqtisadi münasibətlər" (Ali məktəblər üçün dərslik) Bakı, "Çaşoğlu", 2010, səh 652
2. Экономическая теория /Под.ред.А.И.Добрынина, Л.С.Тарасевича. Учебник для вузов. СПб. Изд. СПб ГУЭФ. Изд. "Питер Паблишинг" (Повт.изд.) 2017, 480 стр.
3. İnkişafın Azərbaycan modeli. Akademik Ramiz Mehdiyevin rəhbərliyi ilə "OSKAR" NPM nəşriyyatı. Bakı şəhəri 2009, 204 səh.
4. Hacızadə E. "Struktur islahatların tənzimlənməsinin nəzəri-metodoloji mexanizmləri" // Azərbaycan iqtisadiyyatı yüksəliş yolunda// III (12) buraxılış "Elm", Bakı-2003, səh 160.
5. Azərbaycan Dövlət Statistika Komitəsinin materialları - 2019
6. Azərbaycan Respublikasında "Maliyyə xidmətlərinin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi" - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir. Bakı - 2016, 60 səh.

*Эльшан Ибрат оглу Панахов
Университет "Азербайджан"*

Роль нефтяного сектора в привлечении международного капитала

Резюме

В статье международный капитал оценивается как важнейший элемент международных отношений. Обоснована необходимость международного капитала для устойчивого и стабильного развития экономики Азербайджана с первых лет Независимости до наших дней. "Контракт века" служит ориентиром для международных потоков капитала в нашу страну. В статье подробно объясняется привлечение международных потоков капитала в нашу страну на основе этого соглашения и исходя из привлекательности нефтяного сектора. Подробно проанализирована динамика международного капитала, направленного в основной

капитал экономики Азербайджана в 2013-2018 годах, а также структура привлеченного иностранного капитала в 2014-2018 годах. В результате этого анализа на основе аргументов была доказана роль нефтяного сектора в привлечении международного капитала. Текущие перспективы и прибыльность этого сектора объясняются как ключевой фактор удовлетворения интересов международных инвесторов.

Ключевые слова: международный капитал, инвестиции, кредиты, прямые инвестиции, кредиты под гарантии государства, кредиты без гарантии государства.

*Elshan Ibrat Panahov
"Azerbaijan" University*

Role of the oil sector in attracting international capital

Summary

In the article, international capital is assessed as the most important element of international relations. The necessity of international capital for the sustainable and stable development of the Azerbaijani economy from the first years of Independence to the present day has been substantiated. The "Contract of the Century" serves as a guideline for international capital flows to our country. The article explains in detail the attraction of international capital flows to our country on the basis of this agreement and based on the attractiveness of the oil sector. The dynamics of international capital directed to the fixed capital of the Azerbaijani economy in 2013-2018, as well as the structure of attracted foreign capital in 2014-2018 are analyzed in detail. As a result of this analysis, the role of the oil sector in attracting international capital was proved on the basis of arguments. The current outlook and profitability of this sector is explained as being key to meeting the interests of international investors.

Key words: international capital, investments, loans, direct investments, loans secured by the state, loans without state guarantees.